

TRABZON MİLLETVEKİLİ M. AKİF HAMZAÇEBİ'NİN

Devlet Memurları Kanunu ve Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapan Kanun Tasarısının Tümü Üzerine 09.03.2005 Tarihinde TBMM Genel Kurulunda Cumhuriyet Halk Partisi Grubu Adına Yaptığı Konuşmanın Özeti

➤ **Tasarıyla eskinin kötü alışkanlıklarına geri dönülmektedir.**

Türkiye, 2001 yılında bir kriz yaşadı. 2001 yılı krizinin temelinde, malî kesimin krizi ve özelde de bankacılık kesiminin yaşadığı kriz vardı. Bu krizin sonuçlarını, etkilerini, hâlâ, toplum olarak, ekonomi olarak yaşıyoruz. Böyle bir dönemden geçen Türkiye, çeşitli konularda, sistemini, daha saydam, daha hesap verebilir bir hale getirmek amacıyla birtakım yasal düzenlemeler yapmıştır. Örneğin, 2002 yılında 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, 57nci Hükümet döneminde çıkmıştır. Amaç nedir; artık, kamunun borçlanmasını daha saydam, daha görünebilir, daha hesap verebilir kılmak ve yapılan her türlü işlemi Meclisin bilgisine sunmak ve bu işlem ve eylemlerin arkasında Meclisin iradesini sağlamaktır. Ama, hükümet yapmış olduğu, bu Tasarıyla getirmiş olduğu birtakım düzenlemelerle 4749 sayılı Yasanın kabul etmiş olduğu bazı temel doğruları rafa kaldırılmaktadır. Hükümet, bankacılık krizi ve yüksek kamu açıklarından dolayı hızla artan borç stoğuyla kendini gösteren ve başta işsizlik ve yüksek reel faizler olmak üzere, toplum olarak maliyetini çektiğimiz uygulamalardan hiç ders almamış gözükmemektedir, eskinin kötü alışkanlıklarına geri dönülmektedir.

➤ **Yapılan düzenlemeyle, Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetiminin dışına çıkılmaktadır.**

Tasarıda yer alan bir düzenleme ile 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun ilgili maddesinde yapılan bir düzenlemeyle, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun Hazineye olan borçlarının silinmesi halinde, bu silme işlemi bütçede gösterilmeyecektir. 4749 sayılı Yasaya göre, Hazinenin ihraç etmiş olduğu devlet içborçlanma senetleriyle doğan alacaklarından herhangi bir şekilde vazgeçilmesi, bunların silinmesi halinde, bunun karşılığının bütçede gösterilmesi gerekir. Bunun nedeni, hükümetlerin almış olduğu politik kararların maliyetini toplumun bilmesidir. Yapılan düzenlemeyle, bu işlem, Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetiminin dışına çıkarılmaktadır.

Nedir şu anda Hazine ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun ilişkisi? Şu anda Hazinenin TMSF'ye vermiş olduğu devlet içborçlanma senetlerinin tutarı faiz dahil 62,4 katrilyon lira (62,4 milyar YTL). Bunun, 18,5 milyar Yeni Türk Liralık kısmının vadesi geçmiştir, 25,5 Yeni Türk Liralık kısmının ise vadesi henüz gelmemiştir; toplam 44 trilyon liralık kısmını, TMSF, şu an Hazineye ödemekle karşı karşıyadır.

44 milyar Yeni Türk Lirasıyla durum bitmiyor. Hazinenin TMSF'ye verdiği senetlerin toplamı 62,4 milyar YTL. Bunun 18,4 milyar YTL.lik kısmının henüz vadesi

gelmedi. Hepsini topladığımızda rakam 62,4 milyar YTL; Hazinesinin, TMSF'den, gelecekte doğacak olanlar da dahil olmak üzere olan alacağı.

Amaç, eğer, TMSF'nin bilançosunu düzeltmekse, bu, daha saydam bir şekilde de yapılabilirdi. Bu şekilde yapılacak bir işlemin bütçede nasıl gösterileceğinin, bunun Meclisin bilgisine ve denetimine nasıl sunulacağına düzenlemesi de burada yapılmalıydı; bunu, maalesef, göremiyoruz.

➤ **Hükümet, Tasarıyla bazı barajların inşaatında dışproje kredisiyle sağlanacak olan kaynakların bütçede gösterilmemesini sağlamaktadır.**

Hükümetin, bu Tasarıda, bütçe ilkelerine, bütçede saydamlığa vurmuş olduğu ikinci darbe de şudur: Tasarının geçici 5inci maddesine göre, bazı barajların inşaatında dışproje kredisiyle sağlanacak olan kaynaklar bütçede gösterilmeyecektir. 4749 sayılı Yasa 2002 yılında şu hükmü getirmişti: "Her türlü krediyle finanse edilen projelerin kaynağı avansın - kredinin kullanımı öncesinde bütçeleştirilir, mutlaka bütçeye girer, ondan sonra bunun harcaması yapılır. Nitekim, 2003, 2004 ve 2005 yılı bütçelerinde, bütün dış proje kredileriyle karşılanan projelerin, dış projeden kaynaklanan kısmı bütçede gösterilmektedir.

Tabii ki, Meclis bu denetimi yapacaktır, bu izni, yürütme organına, Hükümete verecektir, sonuçlarını da izleyecektir; ama, Hükümet, iki barajın inşaatında, bu kuralın istisnasını getirmektedir. Meclis, Hükümete, 10.1 katrilyon liralık bir yatırım bütçesi izni vermiştir. Tabii, yatırım tavanının artırılması onaylıyoruz. Bu, 10.1 katrilyon liralık tavanı artıracak her türlü tasarımı, burada, biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak desteklemeye hazırız; ama, bunları bütçede göstermek kaydıyla. Ancak bu şekilde bütçenin dışına alındığında Meclisin bilgisinden, iradesinden, denetiminden kaçırıyorsunuz demektir.

➤ **Ayrıca, soruyorum; neden iki tane barajla sınırlı? Eğer, gerçekten, yatırımları artırmak istiyorsak, neden iki barajla sınırlı? Yatırım programımızda bizim hiç ödenek ayrılmamış olan veya yeteri kadar ödenek ayrılmamış olan dünya kadar projemiz var. Trabzon'un Atası Galyan Barajı inşaatı yıllardır bekliyor, Karadeniz Sahil Yolu Projesi bekliyor. Bunun gibi daha birçok proje sayabiliriz. Neden bu projeler için dış proje kredisi yolu açılmıyor? Eğer, bu doğru bir şeyse, onlar için de açalım, onlar için de bütçede göstermeden, bu yatırım tavanını artırma imkânını getirelim.**

Bunları, bütçe disiplininin vazgeçemedir. Zaten, Hükümetin çok çeşitli tasarılarla bütçe disiplini esnetme, bütçe disiplininin uzaklaşma arzularını görüyoruz. İçinde bulunduğumuz kırılgan ekonomik ortamda, bu tip düzenlemelerin ekonomide çok olumsuz yansımaları olacaktır.

➤ **Tasarı, bazı maddeleriyle bir takım tahkim düzenlemeleri getirmektedir.**

Tahkim, kamu kurumlarının birbirleriyle olan borç ve alacak ilişkilerinde borç ve alacakların birbirlerine mahsup edilmesi suretiyle, ortadan kaldırılması amacını güder. İlk bakışta kulağa hoş gelen, masum gelen bir düzenleme olarak gözükmektedir. Ancak, bu da eskinin kötü alışkanlıklarından biridir. Borcunu ödemeyen kurumları bir ödüllendirme anlamına gelebilir.

İkincisi, bu işlemde, "mini tahkim" isimlendirebileceğimiz bu tasarıda yer alan düzenlemelerde, bundan sonrası için o kamu kurumlarının malî durumlarını iyileştiren

herhangi bir adımı da görmüyoruz. Yani, bir tahkim yapıp, yeni bir sayfa açtım, bundan sonra bu kurumların malî durumlarını, malî tablolarını, malî yapılarını şöyle iyileştirdim diyebilecek bir düzenlemeyi burada görmüyoruz. Yani, sıfırlıyor tasarı, bundan sonra aynı kötü uygulamalar, yeni tahkim beklentilerini, yeni borç silme operasyonu beklentilerini artıracaktır. Ben, bir hesap yaptım. Tasarının öngörmüş olduğu üç dört kamu kurumundaki tahkimin toplam tutarı 4,3 milyar YTL (4,3 katrilyon lira). Tasarı, bu borcu silme operasyonunu gerçekleştirmektedir.

➤ **Bazı ekonomik göstergeler iyiye gidiyor gibi ama birçok olumsuz gösterge var. Bunlar, olumlu göstergelerin etkisini yok edebilecek nitelikte.**

Tasarıyla düzenlenen ve bir kısmını biraz önce belirttiğim hususlar, içinde bulunduğumuz ekonomik süreçte son derece önemlidir. Son derece kırılğan bir ekonomik ortamdayız. Büyüme oranı, enflasyon artış oranındaki azalma, nominal faizlerdeki düşme gibi bazı ekonomik göstergelerin iyi olması nedeniyle, her şeyin iyi gittiği gibi bir izlenime kapılıyoruz. Bu doğru değil. Bu, oldukça iyimser bir yaklaşım. Bu yaklaşımın çok ihtiyatla, çok dikkatle karşılanması gerekir. Bunların yanında birçok olumsuz gösterge var. Bunlarda, olumsuz göstergelerde iyiye doğru bir gidişi, maalesef, göremiyoruz. Bunlardaki kötüye gidiş, biraz önce belirttiğim bazı olumlu göstergelerdeki olumlu yanı da alıp götürebilecek niteliktedir.

➤ **Borç stoklarında hiçbir azalma yok.**

Borç stokun gayrî safî millî hâsılaya oranına baktığımızda, orada meydana gelen, orada gözüken düşüşün de gerçekte kur etkisinden kaynaklandığını görürüz. Kurdaki bir yüzde 15'lik düzelmeye, bir yüzde 15'lik sıçramanın bütün dengeleri altüst edeceğini unutmamalıyım.

İçborç stokuna baktığımızda, içborç stoku nispeten kur etkisinin biraz daha az olduğu bir stok kalemidir; içinde döviz cinsinden borçlar olsa dahi. Oradaki azalmanın sadece 2002'ten 2004'e millî gelirin yüzde 1'i oranındadır.

➤ **Kur aşırı değerli.**

Ocak ayındaki cari açık rakamı 1,6 milyar dolar. Bir önceki yılın ocak ayına göre yüzde 73 oranında artmıştır cari açık ve 1,6 milyar dolar seviyesine çıkmıştır. Bir ocak ayında ilk kez bu kadar yüksek bir cari açık rakamı çıkmaktadır. Ödemeler dengesi açısından son derece dikkate edilmesi gereken bir durumdur bu.

➤ **Hükümet cari açık hedefini revize etmek zorunda kalacak**

Cari açıkta yıl sonu hedefi 10,6 milyar dolardır ve ocak ayı gerçekleşmesine göre bunun yüzde 16,4'ünü daha yılın ilk ayında, bir ayda gerçekleştirmiş durumdadır Türkiye. Bunun şubat-mayıs döneminde mevsimsel olarak artacağını dikkate alırsak, yılın ilk yarısı dolmadan cari açık hedefini hükümet revize etmek zorunda kalacaktır. Tabii ki revize etmek gibi bir durumu biz arzu etmeyiz. Türkiye'nin ödemeler dengesinde bir problem yaşamasını arzu etmiyoruz.

➤ **Hükümet rehavete kapılıyor**

Düşük kurun yarattığı bu sanal ortamın rahatlığına da hükümetin kapılmamasını diliyorum, bu konuda hükümeti uyarıyorum. Ancak, hükümetin, bu tip Tasarıları gündeme getirmek suretiyle, âdeta ekonomide her şeyin iyi gittiği, bütün dengelerin yerinde olduğu gibi bir varsayıma sahip olduğu anlaşılıyor; gerçekte durum öyle değil. Bu tip Tasarılar,

bütçe disiplininden uzaklaşan, tahkim yapan, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun Hazineye olan borçlarının silinmesi halinde bütçede gösterilmemesini hedefleyen ve bunun gibi daha birçok düzenlemesiyle bütçe disiplininden, saydamlıktan, hesap vermekten uzak bu tip Tasarılar ekonomideki kırılmalığı daha çok artırıp ekonomideki olumsuz göstergelerin daha ileri düzeye gitmesine neden olabilecektir. Tasarının bu yönüyle çok sakıncalı.

➤ **Tasarının bir maddesi Türkiye Cumhuriyetinin yasama tarihinde örneği görülmemiş bir maddedir.**

Tekel Genel Müdürlüğünün yapmış olduğu bir usulsüz ihalenin sonuçlarının burada bu yasa Tasarısıyla düzeltilmesine gayret edilmektedir. İlgili maddede görülecektir, Tekelin teknoloji kullanımında makine değişimi işlemlerinde ilgili mevzuata göre yeni makine kullanılması, yeni teknoloji kullanılması şarttır. Ancak, Tasarının ilgili maddesi, doğrudan Tekel'in yapmış olduğu bir ihaleyi hedef alarak, eski makine alındığı söz konusu olan o ihalenin sonuçlarını düzeltmeye yöneliktir. Bunun, yasama tarihi açısından, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama faaliyetleri açısından son derece yanlış, etik açıdan hoş olmayan bir durum olduğunu, Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmeleri sırasında da bunun kabul edilmiş olup Genel Kurula gelmiş olmasının üzüntü verici bir durum olduğunu belirtmek istiyorum.

Kamuoyunun bilgisine sunulur.